

DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt

Sammlung Ponickau

**De Musica, Valedictionis Loco Quatuor ... Discipuli
... verba facturi sunt: Quibus ... benevolam
audientiam officiose ...**

Gelenius, Jonas

Dresdae, 1689

VD17 3:650152Q

urn:nbn:de:gbv:3:1-3754

I. M. N. D.

DE

MUSICA,

VALEDICTIONIS

LOCO,

QVATUOR SCHOLÆ NOSTRÆ

DISCIPULI,

& in his

Duo Chori Symphoniaci Præfecti, qui Præcentores

veteribus erant, & unus Adjunctus, Succentorem

dixeris,

Cras DEO benignè annuente,

(erit XI. Septembris,)

FINITIS SACRIS MATUTINIS,

publicè verba facturi sunt:

Quibus

DNN. PATRONORUM, FAUTORUM

& AMICORUM

gratiosam præsentiam, & benevolam audientiam

officiòse procuratur

JONAS GELENIUS,

CRUCIANI RECTOR.

DRESDÆ,

LITERIS VIDUÆ ET HÆRED. MELCH. BERGENII

Undum DEI canticum esse,
augustissimi Patrum divi Augustini
vox est; & verissima quidem: ille enim
Muscorum omnium ut antiquissimus,
ita sine controversia princeps est &
Archimusicus, cujus sapienti nutu nu-
merosissimus universi concentus con-
genitas sibi harmoniae leges perpetuum
servat, & ab incunabulis instilla-
tam numerorum retinet svaavitatem. Quemadmodum enim
sonorum discordia bene temperata auribus musicam reddit sva-
visissimam; ita etiam omnigena in hoc mundo contrariorum va-
rietas & discordia, divino aeterni Opificis ingenio disposita & suis
absoluta numeris, reddit concordissimam & svavisissimam oculis
harmoniam, adeo ut jure optimo idem Antistitum Antistes,
hanc musicam naturae totius concordiam intuens, pulcherri-
mum quoddam *carmen* ac *epigramma*, quod ex quibusdam qua-
si antithetis honestavit DEUS, mundum alicubi appellet.
Quae autem haec mundi sit Musica, quis universi concentus, qui
oculis haecenus non conspexit, percipiat auribus a Sapientissi-
mo Romanorum his verbis descriptam: *Putat, inquit, o Mar-
cia, nascenti me tibi venire in consilium: intratura es in urbem,
Diis hominibusque communem, omnia complexam, certis legibus
aeternisque devinctam, indefatigata caelestium officia volventem.
Videbis illic innumerabiles stellas, miraberis uno sidere omnia im-
pleri, solem quotidiano cursu diei noctisque spatia signantem, an-
num in aestates hyemesque equaliter dividentem. Videbis noctur-
nam luna successione a fraternis occuribus lenem remissumque lu-
men mutuantem, & modo occultam, modo toto ore terris imminen-
tem, accessionibus damnisque mutabilem, semper proxima dissemi-
lem. Videbis quinque sidera diversas agentia vias, & in con-
trarium praecipiti mundo nitentia. Miraberis collecta nubila &
cadentes aquas, & obliqua flumina & caeli fragorem. Cum sa-
tiosos spectaculo supernorum in terram oculos deieceris, excipiet
te alia forma rerum, aliterque mirabilis; hinc camporum in infi-
nitum patentium frasa planities; hinc montium magnis & nivali-
bus surgentium jugis erecti in sublime vertices; dejectus fluminum
& ex uno fonte in orientem occidentemque defusi amnes, & sum-
mis cacuminibus nemora nutantia & tantum silvarum cum suis
animalibus aviumque concentu dissono. Cum primis autem de-
cantatissima est mira illa & inexplicabilis orbium caelestium Mu-
sica, quam non tantum est prisca Philosophorum familia Pytha-
goras, Plato; sed & complures alii gravissimi rerum aestimatores
in motu atque impulsu orbium imparium acuta cum gravibus tem-
perante positam statuere; fieri non posse existimantes, ut cum si-
lento*

Seneca Con-
fol. ad Marc.
c. 18.

lentio cursus cœli stelliferi, vel reliquorum globorum distincta
 intervallis fieret conversio. In his verò Jadaëorum disertissimus
 Philo verbis notatu dignissimis hanc Musicam describit: *Cœlum*, Libro, quod
 inquit, *perpetuo concentu suorum motuum harmoniam reddit sua-* *omnia im-*
visissimam, quæ si posset ad aures nostras pervenire, in nobis excitaret *mittantur à*
impotentis amores & insanum desiderium, quo stimulati rerum ad *DEO.*
victum necessariorum oblivisceremur, non pasti cibo potuq; per fau-
ces demisso, sed quemadmodum immortalitatis candidati divinis con-
summatæ Musicæ cantibus, quales cum Moses, extra corpus raptus,
audivisset, fertur quadraginta dies, totidemq; noctes, nec panem, nec
aquam gustasse. Itaq; cœlum instrumentum Musicæ archetypum vi-
detur mihi non propter alia elaboratum, quàm ut rerum parenti hy-
mini scitè decantarentur. Cum Philone concinit præter jam lau-
 datos Philosophos & Ciceronem, Anitius Severinus Boetius, (a) (a) Lib. I.
 Isidorus (b) & non pauci numero alii; quin & è venerando Patrum de Mus. c. 2.
 choro B. Ambrosius (c) non alienus ab hac videtur sententia, in (b) lib. 3. E-
 qua convellenda totus licet sit Aristoteles (d), nihil tamen absur- tym. c. 16.
 di eam habere magnus seculi nostri Varro & eruditorum quon- (c) Præfat.
 dam in Batavis facile princeps Vossius (e) affirmat. Sed arridet Comment.
 magis Viri infanda atq; stupenda eruditione celeberrimi Atha- in Psalm.
 nassii Kircheri hac de Musica opinio, quam haud abs re fuerit hic (d) lib. 2. de
 adduxisse, ita verò ille: (f) *esse harmonicum quendam cœlestium* *cœlo, c. 9.*
corporum concentum æterno illo & infinite suavitatis harmonia di- (e) lib. de
gnissimum, tum Sacrarum literarum, tum Theologorum Philosopho- *Musica c. 4.*
rumq; omnium unanimi consensu receptum est, numeris tamen vix §. 3.
explicabilem, cum inenarrabilem illum cœlestium corporum concen- (f) Artis
tum oculus non viderit, nec auris audiverit: quantum tamen huma- *magnæ Con-*
ni ingenii nostri imbecillitas & caliginosus mentis nostræ intuitus ca- *soni & Dis-*
pere potest, dicerem profectò hanc cœlorum harmoniam non in sensi- *soni lib. 10.*
bili illa cœlestium corporum collisione, sed in nullo alio, nisi in admi- §. 2.
randa dispositione & proportionem quædam ineffabili in unionem con-
spirante consistere, quæ corpora ita sibi invicem correspondent, ut sub-
lato aut mutato uno, merito harmonia totius pereat. Quid de ele-
 mentari dicam Musicâ? nisi enim quatuor horum corporum con-
 trarietates diversasq; potentias harmonia quædam jungeret,
 fieri sanè non posset, ut in unum corpus ac machinam conveni-
 rent: hinc veteres cum elementarem compagem ex concordî
 quædam discordia constitutam viderent, miramq; quædam di-
 versarum qualitatum temperiem deprehenderent, elementa te-
 trachordo compararunt, quod Apollinis plectro percussum, eum
 concentum & Symphonismum præstaret, quem quotannis in ge-
 neratione rerum aliorumq; effectuum productione cum admira-
 tione experimur: simul enim ac digiti illi radiosi Apollinis illud
 pulsaverint incitaverintq; , mox admirabilem tetrachordum hoc
 elementare concentum exhibere, consona dissonis ita sociantem,
 ut res prorsus dispares contrariæq; in unum tamen compositum
 mirâ quædam amicitia & concordia concurrant. Sed omisâ alia-
 rum rerum symphoniâ, si à Megacosmo ad Microcosmum homi-
 nem, in quo sub brevi compendio, quicquid diffusè antea fecerat,
 divina expressit benignitas, fecerimus transgressum, nonne fate-
 ri ne-

FK III 304

ri necesse est, eum musica quadam ratione à summo rerum Opifice conditum fuisse atq; constructum? Quid est enim, quod incorporateam rationis vivacitatem corpori misceat, nisi quaedam copratio & veluti gravium leviumq; vocum quasi unam consonantiam efficiens temperatio? quid ipsas inter se animæ partes, quæ (ut Philosopho placet) ex rationali irrationaliq; conjuncta est, sociat? Jam verò mira illa pulsuum differentia in corpore humano, annon exactissimum totius Musicæ artificium imitatur, siue intervalla, siue tempus, siue intensiorem remissionemve spectes? Cum itaque omnia certo pondere ac mensurâ condita, & vel numerosa sint, vel numero delectentur, non mirum, si animus aurium nuncio naturalem in se retinet vocum mensuram, quæ, si quando per aures, tanquam animæ vestibula illapsa est, diatonica chronicis, hæc enarmonicis modulorum teretismatis miscendo, insolito quodam titillationis lenocinio mentem furripit, & miti quodam quasi dominatu sibi vendicat. Infinitus essem, si omnes & singulas Musicæ laudes, quibus infiniti ferè bonorum auctorum libri referti sunt, percensere vellem; sufficit impræsentiarum nobis leviter monstrâsse, originem ejus cœlestem esse, & per universum hoc latissimè diffusam majestatem. Reliqua, quæ de præclarissimæ hujus artis siue antiquitate, siue dignitate, siue etiam utilitate dici solent, pertextent pro ingenii sui modulo Oratores nostri, Juvenes industrii, & Musices apprimè gnari, eademq; opera Scholæ nostræ vale dicent, postquam ea bonis in literis atqve artibus jecerunt fundamenta, ut reliqua studiorum Academicorum moles iis feliciter jam superstrui possit. Ita verò invicem partiti sunt operas:

- I. **Gottlob Selbmann** / Palæo-Dresd. non tam ex verò, quam ingenii periclitandi gratia Musicam reprehendere conatur.
- II. **CHRISTOPHORUS Rannewurff** / Rudested. Thuringus, Chori hactenus primi Præfectus, objecta *εγκλήματα* diluet, & de Musices antiquitate atqve dignitate differet.
- III. **CHRISTIANUS THEODORUS PEZOLD**, Palæo-Dresd. ejusdem Chori Adjunctus, Musicæ jucunditatem atqve utilitatem demonstrabit.
- IV. **JOH. GEORGIUS SCHREGER**, Pirnensis, Chori II. Præfectus, Musicam Doctrinæ studiosis *παρεργον*, non *εργον* esse debere docebit, & tam suo, quam reliquorum Condiscipulorum nomine Venerandis & Amplissimis Dnn. Scholæ Patronis ut & Præceptoribus pro multifariis beneficiis gratias exsolvet, & vale dicet.

Ad quod Acroama discedentium ut Domini Patroni, Fautores atque Amici, si per graviora licebit negotia, die crastini, finitis Sacris matutinis conveniant, eosq; honorificâ præsentia suâ & auscultationis beneficiò dignentur, est quod humili pietate atq; debita observantiâ rogitò. VOS verò, ô mei, ite felices! felices vivite! redite felicissimi! Supremum NUMEN actiones vestras adspirando præveniat, & adjuvando prosequatur, quò cunctæ operationes vestræ ab ipso semper incipiant, cœptæq; per ipsum finiantur.

Ita fiat! P. P. Dresdæ IV. Idus Septembr.
A. M. DC. LXXXIX.

ULB Halle 3
001 581 821

V07

110

